

Jan Binder

Tzv. Bítovská madona – otázka datace a slohové provenience

Filozofická fakulta JU, Ústav dějin umění

Student Jan Binder si vzhledem ke svému rodinnému zázemí na hradě Bítov zvolil za téma své bakalářské práce sochu tzv. Bítovské madony, relativně málo známý doklad raně středověkého dřevěného sochařství v českých zemích. K tomuto tématu neexistuje kromě asi dvou krátkých časopiseckých zmínek z 50. let 20. století prakticky žádná odborná literatura. Současný vzhled sochy navíc vyvolává určité pochybnosti o jejím středověkém původu. A nakonec, současné umístění sochy prakticky neumožňuje hlubší výzkum její materiállové podstaty. Startovní pozice Jana Bindera byla tedy velmi nesnadná.

Student Binder však k vybranému lokálnímu tématu přistoupil podle mého názoru velmi zodpovědně, a to především v úrovni vyhledávání lokálních literárních a archivních zmínek. Ačkoliv ve výsledku nebyl na tomto poli příliš úspěšný, prokázal schopnost práce s literaturou i prameny, přičemž rozptýl jím využitě literatury chvályhodně sahá od závěru 19. století až po nejnovější práce z doby kolem roku 2000. Přiznává však, že pátrání nakonec úspěšné nebylo. Aktivně také problematiku konzultoval s lokálními a regionálními odborníky.

Úvodní kapitoly do problematiky historie hradu a městečka Bítova jsou psány vždy se zřetelem k hlavnímu tématu a tvoří přirozený a nutný rámec pro pochopení složitých vztahů, v nichž se probírané dílo nacházelo a jež je nutné při úvahách s ním spjatých brát v potaz.

Kapitola o samotné soše je vystavěna klasicky, školsky, tzn. je do ní zahrnut standardně provedený formální popis, za nímž následuje ikonografický rozbor. Větší pozornost je pak věnována restaurování sochy, k němuž dochované dokumenty představují jednu z mála opor pro uměleckohistorickou práci.

Poslední část práce je pak věnována hledání možných slohových východisek a souvislostí relativně těžko zařaditelné bítovské sochy. Binder odmítá její dataci do doby před polovinou 14. století a snáší pro to věrohodné argumenty, mj. dekonstrukcí tradované souvislosti sochy s osobou a legendou Smila z Lichtenburka. Pro odmítnutí však přináší i další, neméně věrohodné doklady o odlišném vzhledu jiných příkladů soch z uvedeného období. Autor proto navrhuje zasazení tzv. Bítovské madony do doby mnohem časnější, a sice do let kolem 1200. Odvážné předatování dokládá srozumitelně a jasně strukturovanou argumentací při snesení českých i zahraničních příkladů srovnatelných děl. Jedním z ústředních srovnání je mu přitom kamenný reliéf z tympanonu pražského svatojiřského kláštera s výjevem rovněž sedící postavy Panny Marie s dítětem, datovaný do doby prvních dvou desetiletí 13. století. Bítovskou sochu Binder dále srovnává s některými kamennými pracemi z francouzského a německého prostředí.

Ačkoliv si Jan Binder vybral pro svou kvalifikační práci téma velmi nesnadné, dokázal využít široké škály uměleckohistorických metod a samostatně dojít k sice odvážnému, nicméně celkem přesvědčivému závěru, což nebývá u bakalářských prací vůbec obvyklé.

Předkládanou práci rozhodně **doporučuji** k obhajobě a klasifikuji známku **výborně**.

Mgr. Hynek Látal, Ph.D.

Dne 11. června 2013